

Informatie ontwikkelingen jeugdbescherming in de regio Zuid West (jeugdhulpregio's Haaglanden, Holland-Rijnland, Midden-Holland en Zuid-Holland Zuid)

Inleiding

Naar aanleiding van de problematiek is dit overzicht van de belangrijkste ontwikkelingen in de jeugdbescherming opgesteld voor de gemeenten in jeugdbeschermingsregio Zuid West. De informatie betreft zowel de landelijke ontwikkelingen als de ontwikkelingen in regio Zuid West en sub regio Haaglanden. Het speerpunten van alle acties die we ondernemen zijn de meest kwetsbare jeugdigen en gezinnen tijdig de juiste ondersteuning te bieden en hen perspectief te bieden voor de toekomst.

1. Landelijke ontwikkelingen

De werkdruk in de jeugdbescherming

Door de hoge werkdruk en de stroom van negatieve publiciteit (met name in het eerste halfjaar van 2022) was er een vicieuze cirkel van hoge uitstroom ontstaan waardoor de werkdruk door vacatures en inwerken van nieuwe krachten nog groter werd. Om deze vicieuze cirkel te doorbreken is er het volgende ingezet:

- In opdracht van het ministerie van Justitie en Veiligheid (J&V) en in samenwerking met gemeenten en GI's heeft onderzoeksbureau Significant twee rapporten gepubliceerd in januari 2023¹. Belangrijk hierin was een kwaliteitskader met prestatiebeschrijvingen voor de jeugdbescherming [ondertoezichtstellingen (OTS) en voogdij]. Welke activiteiten en welk tijdsbeslag zijn gemoeid bij de uitvoering van kindbeschermingsmaatregelen? De rapporten concludeerden dat een caseload van 12,5 kinderen per fte jeugdbeschermingsmedewerker voor de OTS en voogdij het maximum is om de werkdruk van de medewerkers gezond te houden. Rijk, GI's en de VNG zijn akkoord met de rapporten en hiermee ligt er een gedegen basis om tot afspraken te komen over prestaties, caseload en tarieven voor een gezond werkklimaat voor de medewerkers jeugdbescherming. Voor de regio Zuid West betekent dit een verlaging van de caseload van bijna 25% ten opzichte van de huidige situatie. De caseloadverlaging als gevolg van de verbeterplannen in de jaren 2020 t/m 2023 is daarbij inbegrepen in de huidige situatie.

Acties FNV en principeakkoord

Op initiatief van vakbond FNV is overgegaan tot werkonderbrekingen en verminderde dienstverlening om kracht bij te zetten voor de vermindering van de werkdruk. Op 21 maart jl. is een principeakkoord gesloten tussen de GI's en de FNV dat inmiddels definitief is. Daarin wordt uitgegaan van een caseload van 12 kinderen per fte. Er wordt stapsgewijs naar deze norm toegewerkt in 2024.

Uitwerking principeakkoord

Naar aanleiding van het principeakkoord heeft de VNG op 22 maart jl. gemeenten een brief gestuurd met daarin een aantal maatregelen die zij van belang vinden².

De financiering

Rijk en VNG zijn nog in gesprek over de financiering die nodig is om te komen tot een lagere caseload. De huidige situatie vraagt om een herbezinning op de financieringswijze die nog is gebaseerd op het gerealiseerde volume aan uitgevoerde maatregelen. Hiervoor is het van belang dat er duidelijkheid is

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2023/03/16/tk-bijlage-2-prestatiebeschrijvingen-jeugdbescherming>

² <https://vng.nl/sites/default/files/2023-03/20230322-ledenbrief-verbetering-jeugdbeschermingsketen-op-korte-en-lange-termijn.pdf>

over een landelijk tarief, de bekostigingsvorm, de caseloadnorm en de totale kosten als de inrichting van de jeugdbescherming wordt gebaseerd op de nieuwe normen voor de caseload.

Onderstaande landelijke bedragen zijn genoemd in relatie met de verlaging van de werkdruk voor de jeugdbescherming (in miljoenen euro's).

	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Brief JenV sep'22 (Rijk)	10	10	10	10			
Bijdrage gemeentefonds		10					
Voorjaarsnota 2023 (Rijk)		43	50	50	50	50	50
Totaal	10	63	60	60	50	50	50

Het is nog niet zeker of de bedragen uit de voorjaarsnota '23 in zijn geheel aan werkdrukverlaging besteed kunnen worden. Hoewel het exacte bedrag nog niet is berekend voor de caseloadverlaging verwachten Rijk en VNG daarvoor jaarlijks meer dan € 100 miljoen nodig te hebben. De nu bekend gemaakte extra rijksmiddelen zijn dus niet genoeg voor de financiering van de voorgestelde caseloadverlaging.

Deze informatiebrief heeft geen financiële gevolgen en is uitsluitend bedoeld om te informeren over de voortgang van het proces. Indien de financiële gevolgen duidelijk zijn zullen deze worden gedeeld.

Wetgevingstraject toekomstscenario

Een structurele oplossing van de problematiek in de jeugdbeschermingsketen wordt verwacht van de invoering van het toekomstscenario kind- en gezinsbescherming. Hiermee worden dubbelingen in werk eruit gehaald en kan er door lokale teams meer worden gedaan aan de veiligheid binnen gezinnen, in samenwerking met een Regionaal Veiligheidsteam. Ofwel, met minder personeelsinzet en kortere doorlooptijden wordt de onveiligheid binnen gezinnen beter en gericht aangepakt. De wetgeving voor de invoering van het toekomstscenario kind- en gezinsbescherming wordt eind 2024 aan de Tweede Kamer aangeboden. Invoering van het toekomstscenario wordt in de loop van 2025 of 2026 verwacht.

2. Ontwikkelingen in de jeugdbeschermingsregio Zuid West

Verlenging verbeterplannen

Voor de jaren 2020 tot en met 2022 zijn er verbeterplannen van de GI's op incidentele basis gefinancierd waarmee de caseload al was verlaagd ten opzichte van 2019. In het najaar van 2022 is de financiering van de verbeterplannen gecontinueerd tot en met 2023.

5 dagen termijn

Ondanks de extra financiële impuls vanuit de verbeterplannen is de personeelsbezetting fragiel bij de GI's. Het verloop is groot, de jaarlijkse uitstroom in Zuid West is bijna 20% en de instroom van nieuw personeel blijft achter. Zeker als het gaat om werving van SKJ-geregistreerde en ervaren jeugdbeschermers. Nieuw ingestroomde jeugdbeschermers kunnen dan niet direct met een volledige caseload aan de slag. Hierdoor blijft het een dagelijkse uitdaging om elk gezin binnen 5 dagen blijvend te koppelen aan een vaste jeugdbeschermer. Om toch de directe en structurele veiligheid te waarborgen is er in samenwerking met het ministerie van J&V een Handelingsperspectief ontwikkeld. De GI's in de regio werken volgens dit Handelingsperspectief. Dit betekent dat in die situaties waarin de 5 dagen termijn niet gehaald wordt altijd de onveiligheid rond het kind in beeld wordt gebracht. Er wordt voor gezorgd dat er veiligheidsafspraken worden gemaakt (met het betrokken sociale- en professionele netwerk en het gezin) om directe onveiligheid weg te nemen. Daarnaast wordt, wanneer de 5 dagen termijn niet wordt gerealiseerd, een oorzaakanalyse uitgevoerd waarom die termijn niet wordt behaald en hoe dit op te lossen. Met die invulling zijn volgens het Keurmerkinstituut de belangen

van de jeugdigen gewaarborgd, kunnen de doelstellingen zoals verwoord in het Handelingsperspectief worden gerealiseerd, wordt aan het normenkader voldaan en is de certificatiestatus van de GI niet in het geding.

Toewerken naar één aanmeldformulier

Om administratieve lasten en daarmee werkdruk te verminderen voor de jeugdbeschermers hebben de GI's de wens uitgesproken om het toeleidingsproces naar jeugdhulp efficiënter in te richten. Het werken met één aanmeldformulier voor de inzet van de hulp door jeugdhulpaanbieders is hiervoor belangrijk. Op dit formulier staan de problematiek van de jeugdige/het gezin, de hulpvraag en indien noodzakelijk de persoonsgegevens vermeld. Nu werken de jeugdhulpaanbieders nog met een eigen aanmeldformulier. Het kost de jeugdbeschermers veel tijd om deze verschillende formulieren in te vullen. Naar voorbeeld van de regio Gelderland is in de regio Zuid West een werkgroep, met vertegenwoordigers van de GI's, jeugdhulpaanbieders en de gemeenten, gestart om te komen tot één aanmeldformulier. Ook is er een landelijke werkgroep die zich hiermee bezighoudt. Deze landelijke werkgroep heeft de input van onze regio meegenomen in de volgende versie van het formulier. In de tweede helft van 2023 wordt dit uniforme formulier in onze regio ingevoerd. De ambitie is dat andere verwijzers naar jeugdhulp (de lokale teams en huisartsen) ook het formulier gaan gebruiken.

3. Ontwikkelingen in de regio Haaglanden

Proeftuin toekomstscenario

Het toekomstscenario kind- en gezinsbescherming van de ministeries van VWS en J&V uit 2021 betekent een fundamentele herziening van de veiligheidsketen. Dit is van groot belang om de jeugdbescherming effectiever en sneller uit te voeren. De ketenpartners in de regio Haaglanden zijn in 2023 een proeftuin gestart. De proeftuin is een samenwerking tussen Jeugdbescherming West, de Raad voor de Kinderbescherming, William Schrikker Stichting (WSS), Veilig Thuis Haaglanden, Stichting Perspectief, Impegno, de gemeenten Delft, Den Haag en Westland (namens de jeugdzorgregio Haaglanden), en de lokale teams van Delft, Den Haag en Westland. Deze ketenpartners hebben de opdracht een nieuwe werkwijze te ontwikkelen voor de aanpak van de gehele veiligheidsketen, inclusief huiselijk geweld en kindermishandeling, volgens de uitgangspunten van het toekomstscenario. De proeftuin loopt tot medio 2025. In 2024 worden de eerste contouren van de nieuwe werkwijze helder.

Tijdelijke stop op preventieve jeugdbescherming door de William Schrikker Stichting

De WSS kan in elk geval tot en met augustus niet aansluiten bij de jeugdbeschermingstafels in de regio Haaglanden vanwege gebrek aan capaciteit. Dat betekent dat aan gezinnen waarbij wordt besloten tot een onderzoek door de Raad voor de Kinderbescherming niet tijdens het onderzoek al een jeugdbeschermer wordt toegevoegd. De WSS heeft maatregelen genomen om de capaciteit aan te vullen om de duur van de stop zo mogelijk te beperken tot en met augustus. Voor de betrokken gezinnen zal worden bezien hoe er zicht kan worden op de veiligheid, mede door inzet van lokale teams.

Voorrang

Begin april is een regionale maatregel van kracht geworden om jeugdigen met een kinderschermingsmaatregel voorrang te geven om zo de te hoge werkdruk van jeugdbeschermers te verlagen. Bij lang uitblijven van hulp besteedt de jeugdbeschermer namelijk vaak extra aan het gezin om het gemis aan hulp te compenseren.

Met een aantal jeugdhulpaanbieders is afgesproken dat zij direct in overleg treedt met de GI over hulp, tenzij er een kind in het vrijwillig kader op de wachtlijst staat met een duidelijk zwaardere dringende hulpvraag. De individuele casuïstiek is hierbij leidend (op redelijkheid en problematiek); er wordt geen algemene regel voorgeschreven.

In juni wordt de werking van de maatregel geëvalueerd met de GI's en betrokken aanbieders om eventuele hick ups te kunnen bijstellen.

Verwijsproces GI's

Begin juni is een project gestart om het toeleidingproces van de GI's te verbeteren. Dit project richt zich op de route vanaf aanmelding van een jeugdige bij een GI tot aan de start van de hulp. Dit proces speelt zich af tussen GI's, aanbieders en gemeente.

De verwijzing vanuit de GI's naar jeugdhulp loopt nu niet efficiënt en soepel genoeg waardoor het langer duurt voordat een jeugdige passende hulp krijgt en dit ook veel tijd vergt van jeugdbeschermers.

Tot slot

Binnen de regio Zuid West gaan we verder om te komen tot structurele verbeteringen in de jeugdbeschermingsketen. Doel is om processen te verbeteren, veranderingen te borgen en het werkklimaat voor de jeugdbeschermers te verbeteren. Wij blijven u informeren over de voortgang.